MAKTAB, OILA VA PSIXOLOG HAMKORLIGINING O‘QUVCHI RIVOJLANISHIDAGI AHAMIYATI

Bekniyazova Qurbangul Nurmuxanovna
Qoraqalpog’iston Respublikasi Nukus shahri 9-sonli maktabning amaliyotchi psixologi
https://doi.org/10.5281/zenodo.20552450

Annotatsiya: Ushbu tadqiqotda o‘quvchi shaxsini har tomonlama rivojlantirishda maktab, oila va psixolog hamkorligining ahamiyati yoritilgan. Oila, maktab va psixologik xizmatning o‘zaro ta’siri o‘quvchilarning intellektual, ma’naviy-axloqiy, ijtimoiy va psixologik rivojlanishidagi muhim omil sifatida tahlil qilinadi. Shuningdek, zamonaviy ta’lim tizimida maktab–oila–psixolog hamkorligining mazmuni, vazifalari va samaradorligini oshirish yo‘llari ko‘rib chiqilgan. Mazkur hamkorlikning o‘quvchilar psixologik salomatligini mustahkamlash, ta’lim motivatsiyasini rivojlantirish va barkamol shaxsni shakllantirishdagi o‘rni ilmiy jihatdan asoslab berilgan.

Kalit so‘zlar: Maktab, oila, psixolog, hamkorlik, o‘quvchi shaxsining rivojlanishi, psixologik xizmat, ta’lim sifati, tarbiya, psixologik salomatlik, motivatsiya, ijtimoiy moslashuv, pedagogik hamkorlik, oilaviy tarbiya.

THE IMPORTANCE OF COOPERATION BETWEEN SCHOOL, FAMILY, AND PSYCHOLOGIST IN STUDENT DEVELOPMENT

Abstract: This study highlights the importance of cooperation between school, family, and psychologist in the comprehensive development of a student's personality. The interaction between the family, school, and psychological services is analyzed as an important factor in the intellectual, spiritual, moral, social, and psychological development of students. Additionally, the content, objectives, and ways to increase the effectiveness of school-family-psychologist cooperation in the modern education system are examined. The role of this cooperation in strengthening the psychological health of students, developing educational motivation, and forming a harmoniously developed personality has been scientifically substantiated.

Keywords: School, family, psychologist, cooperation, student personality development, psychological service, quality of education, upbringing, psychological health, motivation, social adaptation, pedagogical cooperation, family upbringing.

ЗНАЧЕНИЕ СОТРУДНИЧЕСТВА ШКОЛЫ, СЕМЬИ И ПСИХОЛОГА В РАЗВИТИИ УЧАЩЕГОСЯ

Аннотация: В данном исследовании освещается важность сотрудничества школы, семьи и психолога в всестороннем развитии личности учащегося. Взаимодействие семьи, школы и психологической службы анализируется как важный фактор интеллектуального, духовно-нравственного, социального и психологического развития учащихся. Также рассмотрены содержание, задачи и пути повышения эффективности сотрудничества школа-семья-психолог в современной системе образования. Научно обоснована роль данного сотрудничества в укреплении психологического здоровья учащихся, развитии учебной мотивации и формировании гармонично развитой личности.

Ключевые слова: Школа, семья, психолог, сотрудничество, развитие личности учащегося, психологическая служба, качество образования,

воспитание, психологическое здоровье, мотивация, социальная адаптация, педагогическое сотрудничество, семейное воспитание.

KIRISH

Hozirgi davrga kelib ta'lim tizimining asosiy maqsadlaridan biri — har tomonlama kamol topgan, mustaqil fikrlaydigan, ma'nan yetuk va ijtimoiy faol shaxsni tarbiyalashdir. Bu maqsadga erishishda nafaqat ta'lim muassasalari, balki oila va psixologik xizmatning o'rni ham beqiyosdir. O'quvchi shaxsining shakllanishi murakkab va ko'p bosqichli jarayon bo'lib, unga biologik, ijtimoiy, pedagogik va psixologik omillar ta'sir ko'rsatadi. Ular orasida maktab, oila va psixolog hamkorligi alohida ahamiyat kasb etadi, chunki aynan shu uch tomonlama hamjihatlik natijasida bolaning aqliy rivojlanishi, ma'naviy dunyoqarashi, xulq-atvori, ijtimoiy moslashuvi va ruhiy salomatligi shakllanadi. Hozirgi globallashuv davrida yosh avlod tarbiyasi tobora murakkablashib bormoqda. Axborot oqimining kuchayishi, internet va ijtimoiy tarmoqlardan keng foydalanilishi, zamonaviy texnologiyalarning hayotimizga chuqur kirib kelishi o'quvchilarning dunyoqarashiga jiddiy ta'sir ko'rsatmoqda. Bunday sharoitda bolalarni turli salbiy ta'sirlardan himoya qilish, ularda sog'lom hayotiy qarashlarni shakllantirish va psixologik barqarorlikni rivojlantirish uchun maktab, oila va psixologning hamkorlikdagi sa'y-harakatlari zarur. Agar oila o'quvchi hayotidagi birinchi va eng muhim tarbiya o'chog'i bo'lsa, maktab uning ta'lim olishi va ijtimoiylashuvini ta'minlovchi asosiy muhit hisoblanadi. Psixolog esa bu jarayonlarning samarali kechishini ta'minlovchi mutaxassis sifatida ishtirok etadi. Shaxs kamolotining poydevori oilada qo'yiladi. Go'dak hayotining dastlabki kunlaridanoq ota-onasi va yaqinlari bilan muloqot qilib, ularning o'zaro munosabatlari, qadriyatlari va xulq-atvor namunalarini o'ziga singdirib boradi. Oiladagi sog'lom psixologik muhit bolaning o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi, ijtimoiy munosabatlarga kirishish ko'nikmalarini va o'qishga qiziqishini uyg'otadi. Ota-onaning farzand tarbiyasiga mas'uliyat bilan yondashishi, uning qiziqish va ehtiyojlarini inobatga olishi o'quvchining kelajakdagi muvaffaqiyatlari uchun mustahkam zamin yaratadi. Aksincha, oiladagi nizolar, e'tiborsizlik, noto'g'ri tarbiya usullari yoki mehr yetishmasligi bolaning ruhiy rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Natijada o'quvchida xavotir, tajovuzkorlik, o'ziga ishonchsizlik paydo bo'lishi va o'qishga bo'lgan ishtiyoqining so'nishi kuzatilishi mumkin. Maktab, o'z navbatida, o'quvchilarni jamiyat hayotiga tayyorlaydigan muhim ijtimoiy institutdir. Maktabda bola nafaqat bilim oladi, balki tengdoshlari bilan muloqot qilishni, jamoada ishlashni, mas'uliyatni his etishni va ijtimoiy me'yorlarga rioya qilishni ham o'rganadi. O'quvchi shaxsining shakllanishiga o'qituvchilarning pedagogik mahorati, sinfdagi psixologik iqlim va ta'lim jarayonining sifati katta ta'sir ko'rsatadi. Shu bois maktabning asosiy vazifalaridan biri har bir o'quvchining individual salohiyatini aniqlash va rivojlantirishdan iboratdir. Bu jarayonda maktab psixologi muhim o'rin tutadi. Psixologik xizmat ta'lim tizimining ajralmas qismi bo'lib, o'quvchilarning psixologik farovonligini ta'minlash, ularning shaxsiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlash va ta'lim samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Maktab psixologi o'quvchilarning qobiliyati, qiziqishlari, ehtiyojlari va psixologik xususiyatlarini o'rganadi. Shuningdek, u yuzaga keladigan muammolarni aniqlaydi, ularni hal etish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqadi hamda oila va pedagoglar bilan hamkorlik qiladi. Psixolog faoliyati diagnostika, profilaktika, konsultatsiya, korreksiya va rivojlantirish kabi yo'nalishlarni qamrab oladi. Maktab, oila va psixolog hamkorligining asosiy maqsadi — o'quvchi manfaatlarini har tomonlama himoya qilishdir. Ushbu hamjihatlik natijasida bolaning kamoloti doimiy kuzatuv ostida bo'ladi, mavjud muammolar o'z vaqtida aniqlanadi va ularni bartaraf etish bo'yicha samarali choralar ko'riladi. Ota-onalar va o'qituvchilar o'rtasidagi muntazam muloqot o'quvchining o'zlashtirish darajasini

kuzatib borish imkonini beradi. Psixolog esa bu jarayonning ilmiy va amaliy jihatdan savodli tashkil etilishini ta'minlashga yordam beradi. Mazkur hamkorlikni samarali yo'lga qo'yish o'quvchilarda o'qishga bo'lgan motivatsiyani rivojlantirishda g'oyat muhimdir. Motivatsiya ta'lim jarayonining asosiy harakatlantiruvchi kuchidir. Ota-onalarning qo'llab-quvvatlashi, o'qituvchilarning rag'batlantiruvchi yondashuvi va psixologik xizmatning undovchi sa'y-harakatlari tufayli o'quvchilarda bilim olishga bo'lgan ichki ehtiyoj shakllanadi. Yuqori motivatsiyaga ega o'quvchilar mustaqil fikr yuritadi, o'z maqsadlari yo'lida intiladi va ta'lim jarayonida faol ishtirok etadi. Maktab–oila–psixolog hamkorligi o'quvchilarning ruhiy salomatligini mustahkamlashda ham katta ahamiyat kasb etadi. Zamonaviy hayotda bolalar turli xil stresslarga duch keladi. O'quv yuklamasining ortishi, ijtimoiy tarmoqlarning ta'siri, oiladagi muammolar va tengdoshlari bilan munosabatlardagi qiyinchiliklar o'quvchilarning ruhiy holatiga salbiy ta'sir etishi mumkin. Psixolog tomonidan o'tkaziladigan diagnostik va maslahat ishlari orqali bunday muammolar erta aniqlanib, ularni hal etish uchun zarur choralar ko'riladi. Ota-onalar va pedagoglarning hamkorligi bu jarayon samaradorligini yanada oshiradi. Ijtimoiy moslashuv ham o'quvchi rivojlanishining muhim ko'rsatkichlaridan biri sanaladi. Jamiyatda muvaffaqiyatli faoliyat yuritishi uchun bola muloqot qilish, jamoada ishlash va kelishmovchiliklarni tinch yo'l bilan hal etish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak. Maktab, oila va psixologning birgalikdagi sa'y-harakatlari natijasida o'quvchilarda ijtimoiy kompetensiyalar rivojlanadi. Bu ularning kelajakda muvaffaqiyatli shaxs bo'lib yetishishiga zamin yaratadi. Bugungi kunda raqamli texnologiyalarning rivojlanishi hamkorlikning yangi shakllarini yuzaga keltirdi. Onlayn ota-onalar yig'ilishlari, elektron kundaliklar, virtual maslahatlar va ijtimoiy tarmoqlar orqali muloqot qilish maktab bilan oila o'rtasidagi o'zaro aloqani yanada mustahkamlamoqda. Bu vositalar yordamida ota-onalar farzandlarining ta'lim jarayonidan doimiy xabardor bo'lib turish hamda psixolog va pedagoglar bilan tezkor aloqa o'rnatish imkoniyatiga ega bo'ladi. Bundan tashqari, maktab–oila–psixolog hamkorligi iqtidorli o'quvchilar bilan ishlashda alohida ahamiyatga ega. Iqtidorli bolalarning qobiliyatlarini rivojlantirish, ularning motivatsiyasini qo'llab-quvvatlash va ruhiy muammolarning oldini olish uchun barcha tomonlarning hamjihatligi zarur. Ota-ona o'z farzandining qiziqishlarini qo'llab-quvvatlaydi, pedagoglar uning iqtidorini o'stirishga yordamlashadi, psixolog esa individual rivojlanish strategiyasini ishlab chiqadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, maktab, oila va psixolog hamkorligi o'quvchi kamolotining muhim tarkibiy qismi sanaladi. Bu hamkorlik o'quvchilarning intellektual, ruhiy, ijtimoiy va psixologik jihatdan o'sishiga yordamlashadi, ularning bilim olishga bo'lgan ishtiyoqini oshiradi, psixologik salomatligini mustahkamlaydi hamda yetuk inson bo'lib shakllanishiga hissa qo'shadi. Shu bois zamonaviy ta'lim tizimida maktab, oila va psixolog hamkorligini yanada kuchaytirish, uning samarali mexanizmlarini ishlab chiqish va keng joriy etish dolzarb vazifa bo'lib qolmoqda.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Aziza, Turemuratova. "KONFLIKT VA UNING KELIB CHIQISH SABABLARI." Новости образования: исследование в XXI веке 3.32 (2025): 465-467.
2. Turemuratova, Aziza, Rita Kurbanova, and Barno Saidboyeva. "Educational traditions in shaping the worldview of young people in folk pedagogy." Modern Science and Research 2 (2023): 318-322.
3. Kurbanova, R. J., and B. E. Saidboeva. "MAKTAB VA OILADA ESTETIK TARBIYANI

SHAKLLANTIRISH JARAYONIDA O'QUVCHILARNING AKSIOLOGIK DUNYOQARASHINI RIVOJLANTIRISH." Inter education & global study 9 (2024): 114-121.

4. Asamatdinova, J., and B. Saidboeva. "Diagnosis and Correction of the Development of Value Orientation in Students in the Process of Moral and Aesthetic Education." JournalNX 9.6 (2023): 274-277.

5. Dauletova, G. M. "O'SMIRLIK YOSHDAGI PSIXOLOGIK O'ZGARISHLAR." ХАБАРШЫСЫ 3 (2022): 81.

6. Jubatqan, Sagindikov. "QUESTIONS OF SPIRITUAL COMMUNICATION OF RURAL WORKERS." Special Education 2.43 (2022).

7. Nargiza, Sagindikova. "STUDENTS'SELF-CONFIDENCE AND MOTIVATION FEATURES IN THE EDUCATIONAL ACTIVITY." European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences (2016).